

& iudicio dirimitur. In cunctis ergo maritimis regionibus, & locis portuosis, atque rerum commercijs frequentibus, quales Hispalis & Malaca sunt, furcas & iudices constituebat. Id illi indignum, & contra publicam disciplinam esse proclamabant. Nam cum semper ad eas vrbes propter maris opportunitatem, homines moribus corruptis confluant, assidueque noua flagitia patret, quoties per publicos lictores in ius vocabantur, Admiranti tribunal appellabant, ad quem eorum cognitionem dicebant pertinere: quare poenas frequenter euitabant, quas alioqui sub iudicibus regijs erant daturi. Accedebat etiam, quod militares cohortes, quae ad maritimam oram tuendam in his locis sunt, si quando ob aliquod crimen erant puniendae, nunc ad Admiranti nunc ad regis tribunal confugientes, iudicia eludebant. Quamobrem maritimi incolae, ut tam graua incommoda euitarent, hanc Admiranti potestatem prorsus tollere, & euertere studebant. Sed ante omnes Malacitani in Admiranti iudices tumultuosissime inuecti, omnem potestatem illis ademerunt. Admirantus grauius apud Ximenium, vim & contumelias conquestus est: qui acriter Malacitanos per litteras obiurgat, & ut a violentia abstineant, iubet. Quod si quid aduersus Admirantum habeant, ius esse & iudicia. Quod si potestatem aduersarij verebantur, se aduersus regulorum potestatem, populorum assertorem & vindicem, quantum per leges liceret, futurum. Malacitani paucis quibusdam ciuibus credentes, qui eos ad tumultus ciendos missis ad Belgas criminationibus inducebant, auctoritatem Ximenij contempserunt: & se nihil ex iudicio cum Admiranto, donec Carolus adueniat, acturos respondent: a quo mandata habebant, ut suo iure interdum vterentur: moremque illum tyrannice inductum, a littoribus suis depellerent: statim vniuersam multitudinem ad defectionem incitantes, ciuitatem in armis esse iubent. Sed ne quid hostile Ximenius tentaret, tormenta, & machinas bellicas, per vrbis moenia dispositas, ad omnem conatu resistendum appararunt: idque tanta contentione & ardore, ut singuli ciues plurima vasa aerea in vnum congregantes, ingens tormentum conflauerint, hoc titulo superscripto. MALACITANAE LIBERTATIS ASSERTORES F. C. Augebant animos eorum, epistola quadam a Belgarum proceribus missa, quibus ut in libertate sua tuenda perstareret monebatur, se enim apud Carolum effecturos, ne eis fraudem rebellio esset. At Ximenius que

inter

inter ceteras occupationes tranquillitatis publicæ cura in primis sollicitabat, Antoniū Cueva, Arratę oppidi dominum, virū bellicis studijs clarum, delectu ex publicis militibus momēto tēporis facto (hic enim primus militiæ institutiæ fructus gratissim⁹ Ximenio fuit) cum sex millibus peditum, & quadringentis equitibus aduersus Malacitanos mittit. Illos primum vt regijs mandatis obediant per fecialem moneret, mandat: quòd si rebelles imperata facere nolissent, tunc vt in reip. hostes seuiendum esse, & vrbe capta factiosos puniendos, & ciuitatem ad solitam quietem reducendam. Procebat magnis itineribus Cueva, iamq; ad urbem Antequeram venerat, quam nonnulli Singiliam esse putant, & bidui itinere à Malaca distat. Sed Malacitani consiliū mutantes, & fortunis suis consulentes, cum Almiranto iure agere, totamq; rem ex Ximenij voluntate quem iusti amantissimum esse nouerant, transigere decreuerunt: nam plebs vniuersa rerum omnium egestate premebatur. Duos ex sua ciuitate iuris peritos ad Antonium Cueva legatos mittunt, qui ne vltra in armis pergat supplices deprecantur: se enim paratos esse ad Ximenij mandata exequenda: quem nunquam permissurum (qua est religione) sciebant, vt Malacitana littora ab Almiranticorū iudiciorū ministris, tanquā à prædonibus miserrimè infestarentur. Certiorē de omnibus Ximeniū Cuēua facit: ille verò quandoquidē ita animati essent, iubet vt sine sanguine negotia cōponat, omniaq; illis pollicetur iubet, quæ salua regiæ personæ quam sustinebat celsitudine, tolerari & cōdonari possent. Quinq; tātum modo punitis, qui seditionis authores fuerant, ceteris publicè venia est data. Ad Carolum Ximenius eam ciuitatem ex sententia sua, absque ferro & cędibus pacatam esse scripsit, seriùs tamen ob Belgarum literas, quibus Malacitanis fidebant, vt quiduis audere & sperare possent. Quarum literarum exempla ne vanum esse quod à se dicebatur arbitraretur, cum suis mittebat: vnde etiā illud intelligere posset, multum damni reip. creari, si res magna diligētia & cōsilio prouise, facile à suis Belgis irritarentur. Belgas enim tam lōgo spatio ab Hispania semotos, parum quid nris cōducat nosse. Quare (inquit) si meę authoritati prospexeris, cui tua etiā hac in parte cōiuncta est, mirū in modū rep. iuueris, quę sola existimatione & authoritate gubernatoris sepe stetit. Tūc etiā Velasquides Cuellar, rationū regiarū præfect⁹, & quęstor maxim⁹, Guaterij Velasquidis iuris periti filius, Marię Velasçę vxoris suæ Arenalū

Vacceorum municipium per vim occupare conatus est. Eius oppidi ditio attributa fuerat Ioannis II. regis vxori post mariti mortem. Porrò Guterio Velasquidi viduæ reginæ cura est demandata, & simul arcis Arcualensis custodia, quæ post eius mortem ad Ioannem filium deuenit. Tunc verò Caroli regis iussu, Arcualum, Vlmertum, Matricalium, sanctam Mariam niueam, cum horum municipiorum territorijs, Ximenius Germanæ reginæ tradiderat: quibus quandiu viueret, vt frui liceret. Nam cum Ferdinandus catholicus testamento cauisset, vt triginta millia nummum aureorum Germanæ reginæ, ex Neapolitana regis pecunia singulis annis penderentur, & illa in Hispania diuersari maluisset, visum est Carolo, de Ximenij consilio, conditionem accipiendam esse, vt quæ multò honestior & utilior esset. Id cum Velasquides agi cognouisset, se Arcualensis arcis præfectura, quam sibi, & posteris in perpetuum acquirere meditabatur, ea ratione deiciendum animaduertit. Quare cum Maria Velasca vxore negotio communicato, clam Arcualum proficisci instituit, & oppidum præsidijs militaribus munire, vt nullo vnquam modo Arcualum in Germanæ potestatem veniret. Fuerat Velasca reginæ intima, sed tunc ob priuatas rationes illam pessimè oderat, vnde Velasquidem maritum ne id permitteret, vehementer instigauit. Accedebant ad hæc aliquot regulorum cohortationes, qui Germanæ reginæ res malè procedere cupiebant. Velasquidi verò optimo & ornatissimo viro, atque quibusdam illorum affinitatis propinquitate coniuncto omnia bona optabant. Quare ad hoc consequendum, fauorem & auxilium pollicebantur. Ximenius qui non tam illum propria voluntate, cuius integritatem & placidos mores iam diu nouerat, quàm vxoris suasu ad eam rem incitari videbat, primùm literis, & amicis per internuntios sermonibus, deinde regijs epistolis, quas è Belgio ad eum beneuolentiæ plenas, dandas curauerat, reuocare à proposito laborauit: minas etiã interposuit, de reipublici iniurijs vindicandis, si minus dictis parceret. Sed plus apud Velasquidem ponderis habuerunt assidue vxoris obiurgationes, & Admiranti promissa, quàm Ximenij humanæ & utiles monitiones. Nam eo ipso tempore Admirantum ad Arcuali muros accessisse certum est, & municipij primarios viros ad se vocatos dictis grauissimis monuisse, ne sibi ipsis villo pacto per ignauiam decederent nec villo modo à ditione regia ad muliebri imperiũ, & impotentiam transferri

transferri paterentur, eiectione Velasquide, cuius mansuetudinem, & lenitatem nouerant: præsertim rege absente, qui si omnium incommodorum, quæ ex hac re suborientur certior factus esset, longè aliter regnis suis consulisset. Quibus etiam, ut magis ad resistendum Ximeno confirmarentur, literas nonnullorum regulorum, puta Velasqui comestabilis, Pimentelli Benauentani, Mendozij Guadalfajarensis, proprijs chirographis notatas ostendit, quibus liberos suos cum militaribus copijs, ad Areualenses protegendos se missuros promittebant, si quid violentum, aut hostile à Ximeno tentari animaduertent. His dictis permultum animati, Velasquidem ut in sententia permaneat adhortantur: se enim potius fortunas, & vitam amissuros, quàm sustineant ut sua libertate spoliati, alterius quàm regis potestati tradantur. Ergo Ximeno omnia prius experiri cupiente quàm ad arma esset ueniendum; multos menses ea Velasquidis contentio durauit. Quam cum nulla tandem mitiore ratione finiri posse videret, Cornelium quatuoruirum cum armatis cohortibus ad Areualenses comprimendos misit. Is pro Areuali portis consistens, per præcones in clamari publicè iubet, si statim regijs mandatis paterent, contumacia & læsa maiestatis veniam se polliceri: sin prauis propositis tenaces persisterent, bellum cruentum, ut eorum insania merebatur, illis indicere: & contumeliam rei publicæ, multas damnis esse vindicaturum. Velasquidi verò defectionis auctori proditoris infamiam denunciare, quæ ad liberos genusque suum, ut sempiterna turpitudine deriuetur: & eius insuper bona vniuersa proscribere, & publicare: se enim piè & iuste legatum venire, è quatuoruiris regijs vnum, ad eam controuersiam dirimendam. Id cum aliquot diebus quæ ad eam clarigationem solennes sunt fecisset, cum neque Admiratus, neque alius ex regulis quos commemorauimus, auxilium Velasquidi ferre, aut clientes suos, vel copias mittere, ut promiserant, ausi fuissent: tandem ille ad seipsum rediens, & malis quæ interim familie suæ acciderant, & rebellionis radio fatigatus, militibus quos ad Areuali præsidium congregauerat dimissis, Cornelio se dedere necessarium esse duxit. Referantur ex templo Areuali portæ & maxima totius populi acclamatione Cornelius quatuoruir in oppidum recipitur, cui arcis præfecturam, iuxta regia mandata, obtinendam tradidit. Tunc si quâdo aliàs, claro exemplo & manifesto documêto innotuit

quantum momenti regis nomen in Hispania teneat, modò comites secum habeat, prudentiam & magnanimitatem, quæ in Ximénio inueniebantur. De his omnibus ad Carolum Ximénius scripsit: & ne sibi aduersus omnes pugnandum esset, ipsius priuatim litteris Almirantum cum primis comprimendum esse monuit: nam ubique, sed in Hispania præcipuè, omnia exemplis constare aiebat. Porro, obedientiam quæ regibus debetur, rem esse fragilem, nisi adfit timor quidam & reuerentia: iam enim per omnes angulos iactari, regi Almirantum opponi in Areualensium immunitate protegenda. Quæ cum probè Carolus considerasset, omnia ex Ximénij voluntate confecit. Venit sub mensem Iunium sequentis anni ad Ximénium Velasquides, quem inter cæteras calamitates, filij Guterij Velasquidis mors, qui maior natu, successioni destinatus, ineunte Februario obierat, non mediocri dolore afflixerat: seque & omnes fortunas suas, eius fidei & humanitati commisit. Ille verò miserum ac supplicem, qua melius potuit ratione seruauit: & se apud regem sua negotia, & salutem, non secus atque hominis amici & necessarij, curaturum pollicitus est: de qua tunc sanè non laborasset, si eius fidis adhortationibus, potius quam aliorum vanis consilijs obtemperare maluisset. Ergo Madriti expectare iussus, omnibus in rebus Ximénio adesse, nihil superbum aut elatum ostentare, quæsturæ suæ munus exercere, se regi obsequentem præstare, & omnia sobriè admodum & modestè agere visus est. Dum hæc geruntur morte paulò post præuentus fuit. Quare votorù compos, id Ximénio sedulò curante, fieri non potuit. Veneni propinati suspicio, propter præproperum eius obitum (vt sunt sinistra mortalium iudicia) oborta est, sed quæ inter prudentes temeraria & inanis sit habita. Nam quod aliud præsentius venenù, quàm uelues pestilentior, aut grauior, quam tot molestiæ in Areualensi rebellionè deuorata? Tam fallax amicorum ad eam instigantium patrociniatio? Anxius & incertus in capitis periculo euentus? qui quoties animos mortalium sollicitat, dici non potest, quàm acerbè discruciet. Accessit filij heredis, quem dignitatibus & opibus ornauerat, mors immatura: qui fecialis maximi, quem nos præconé dicimus, sacro magistratu, & Membrillana cõmendataria præfectura per regem Ferdinandũ donatus, atq; patris Velasquidis pecunia Vaquerilli oppidi possessione adauctus, gradũ sibi ad ampliores dignitates & opes parauerat.

Cæterum

Cæterùm Velasquide mortuo, Ximenius multò diligentius à Carolo contendit, vt vxoris & liberorum commodis prospiceret, quos omnino destitutos videbat, ni solita regie celsitudinis beneficentia, domus viri optimi, deque rege ipso benemeriti subleuaretur, conferendo in adultos filios, quæcunque pater à rege beneficia suscepisset. Nam se iudicij sui testimonium Velasquidi dare, ante seditionem Areualensem, ad quam partim vxoris iurgia, partim regulatorum suasiones reluctantem & inuitum perpulerant, optimi & præclari ciuis documenta semper dedisse: post sedatum verò tumultum summa fide munera regia, quibus est præfectus obijisse, & præsto quoties reipub. vsus poscebat sibi fuisse. Solebat autem Ximenius huiusmodi testimonia rarissimè cuiquam præstare. Res verò Areualenses, quæ Velasquide sublato, in Germanæ reginæ potestatem protinus concessuræ videbantur, meliorem libertatis asserendæ, Ximenio vindice, occasionem habuerunt. Nam cum Germana in mariti defuncti gratiam, Ferdinandum puerum, atque adeò diuersam factionem complecteretur, Ximenius de Areualensium, & Vlmetanorum immunitate seruanda apud Carolum agere cœpit. Neque enim tutum esse, antiqua & valida municipia loco commodissimo ad offendendum posita, inquietæ mulieri concedere. Et vetus verbum in Hispania esse, qui Vlmetanis & Areualensibus potiri posset, totius Castellæ dominum futurum esse. Idque non solum ex nostris historijs, sed viuentium etiam memoria, ne rem admodum vetustam se afferre putet, comprobari posse: qui Ioannem Nauarræ regem, hac potissimum fiducia, quòd Vlmetum ditionis suæ esset, Ioãni. II. Castellæ regi bellum toties indicere ausum meminissent. Nam reginæ commodis è testamento Ferdinandi satis consultum esse, Matricalio celebri oppido cum circumiacente territorio, pro Neapolitana commutatione dato: cuius animum iam ipse pertentauerat, & optimis rationibus effecisse, vt sibi satis esse factum credat. Nec sententiã mutasse videri posse, quanuis nuper Velasquide viuo, ea oppida reginæ condonanda censebat. Tunc enim Caroli regis literas ad se totius negotij inscium fuisse delatas, quibus Areualium, & reliqua quæ diximus municipia, vt reginæ traderet iubebatur. Quod cum Velasquides impedire conaretur, se omni tandem ratione effecisse, vt Caroli mandata sacrosancta essent. Nunc verò cum & Velasquides ultro paruisset, atque è viuis esset sublatus,

DE REBUS GESTIS

omniaque ea loca à regijs ministris cum præsijs tenerentur, sententiam suam apertè declarare: & pro regia quâ sustinet persona, quid sit factu vtilius consulere. Præsertim cum Areualenses & Ulmetani, vetusta regum præscorum priuilegia, sed potissimum Ferdinandi quarti, quem à Carauajalis fratribus ad diuinum tribunal vadatum apud Giennium obijisse aiunt, in scrinijs publicis seruent, quorum exempla ad eum mittebat, in quibus propter antiqua eorum oppidorum merita, magnæ ad hoc pertinentes immunitates concessæ sunt. Visa sunt Carolo ea omnia, quæ à Ximeno scribebantur, regijs rationibus perquam necessaria. Quare vt ipse quæ essent vtiliora prospiceret, rescripsit: se enim rata habiturum omnia. Interea regina quorundam consilijs in diuersum mutata, clam Ximeno Ulmetanos sollicitat, vt se eius imperio subijciant, mitius multò sub fœminea lenitate, quàm sub alterius potestate experturi. Sed cum illi vnanimis repugnassent, rursus Ximenium, vt priorem conditionem iuxta Caroli mandata exequatur, petit: dum modo manum aliquam militarem aduersus Ulmetanos repugnâtes mittat: sibi enim ingentem fraudem fieri, dum rem altiùs confyderat, sensisse, soli Matricalensis collatione. Adaugebat hac in re Germanæ animum legatorum Belgarum consensus: nam iam quoque Laxus Adriano quoque socius venerat, qui vt erant iuxta gentis ingenium, simplicioris cuiusdam naturæ, atque rerum nostrarum ignari, facilè dictis aliorum mouebantur: & magis Ximenium natiua quadam seueritate, quàm rei ipsius animaduersione ad ea omnia impedienda concitari, arbitrabantur. Ille tamen propositi constans, in re parum necessaria non multum esse laborandum statuens, placidis responsis tempus eximebat. Et quoniam Carolum & Belgarum principes, querimonijs assiduis regina fatigabat, vt eæ parum curarentur, sibiq; vni eius rei exequutio mandaretur, admonebat. Nam quanuis Germana indignata Galliam petere destinauisset, multò minus offensæ, aut damni ex quouis loco inferre posse, quàm apud nos inter factiosos agens, & fomenta seditionis ministrans. Itaque res Areualenses & Ulmetanæ in Caroli aduentum dilatæ sunt. Non minori molestia Ioanna regina Caroli mater, morbo durissimo conflictans, Ximenij animum afficiebat: ea enim (vt diximus) atræ bilis commotione miserrimè vexata, Turdesilis Vacceorum oppido vitam difficilem transigebat: vbi pater Ferdinandus, loco certè amœno & peraccommodo,

modo, sedem egræ & dolenti dederat. Ludouicus Ferrerius Valentinus, qui eius curæ & custodię præfectus erat, aut senectutis vitio ad res exequendas tardus, aut ignarus quo pacto grauem reginę morbum tractaret curaretque, nunquam ab illa obtinere potuit, vt ex obsecris & tetræ cubiculis, quę morbum contumacem insigni offensione adauxisse credebatur, ad latiora & luminibus renidentia, atque auris salubrioribus afflata, habitationem mutare vellet. Lecto molli, & blandis lodicibus, qualibus reginę vtuntur, somnũ capere prorsus recusabat. Humi, aut tabulis, in summam obsecrantium gratiã, desuper stratis cubitare, delitiã magnę erant. Hyeme rigente, vestes pellibus pretiosis suffultas, aut alio quouis modo ad temporis iniuriam propulsandam munitas, pertinaci sententiã auerfabatur. Tri-duo omni cibo & potu persæpe abstinerebat: neque ullis familiarium precibus ad escam sumendam adduci poterat. Nonnunquam quod regni gubernaculis priuata, in illa custodia asseruaretur, conquerebatur. Doluit Ximenius reginæ vicem, & vt rei iuxta honeste & piã nõ deesset, cum ex Ludouici custodis negligentia, tantum incrementi morbum reginę suscepisse pro certo haberet, Ludouico Ferrerio iã ætate graui, vacationem laborum concessit, & in eius locum Fernãdus Ducas cognomento Strata, Talabricensis ciuis subrogatur. Hic illustri loco natus, & rerum prudentia & industria valens, dum efferratum fœminæ animum arte quadam perapta tractat & demulcet, tandem effecit, vt cubiculo prorsus expurgato, & labris fictilibus, quibus carnes in prandium & cœnam afferbantur eiectis, ad humanitatem pristinam rediret. Nam cum huiusmodi vasa quotidie mensis apponerentur, nulla efferrari patiebatur: vnde putrescentibus obsonijs, teterrimus odor sentiebatur. Quare lecto cubans quietem capere cœpit, & ad rem diuinam audiendam foras prodire: & se reginã esse sentiens, vitam illam grauem, & inhumanam relinquere. Id gratisimum Carolo accidit, proque tam diligenti & officioso erga parentem reginam studio, gratias per literas Ximenio egit. Ferrerij senis incommoda, Ferrerius filius lœtæ præfectura amouit adauxit. Nam cum eius negligentia omnia confusa iactari, & quorundã priuatorum libidine, potiusquam vlla legum obseruantia fieri Ximenius nouisset, qui ante alias Hispanië ciuitates Toletanam curam gerendam sibi esse peculiari officio existimabat, præfectura Ferrerium amouet, & Portocarrerum Palmæ comitem virum magna laude, &

magnanimitate clarum, eius loco paulò post substituit. Sed cum nostra ciuitas in factiones duas iam olim sit diuisa, Syluiam & Aialanam hac Portocarrerum ad eum magistratum assumi priuatis de causis recusabat. Iam cunctis ferè eius factionis primarijs uiris ad id uolentia & armis prohibendum animatis, comes Fonsalitanus uertus, ne ea factio, in qua ipse primas tenebat, parum obsequens Ximeno esse uideretur, quem unice semper coluerat, Fonsalita Toletum uenit, & eos motus facile repressit, atque ita cunctis approbatibus Portocarrerus receptus est. Inter cetera quæ in epistolis de Ferrerij iunioris a motione facta reperio, unum sane est memorabile, & quod magis antiquis maiorum temporibus, quando morum rigor & seueritas uigebat, quam nostrorum temporum licentia gestum uideri potest. Gallecus iuris peritus, qui Toletum in acta Ferrerij cogniturus uenerat, rebus omnibus accuratè inquisitis, de Ximenij sententia aliquot ex publicis ministris, quibus Ferrerius in prefectura usus fuerat quod iustitiæ exequendæ pretextu, nihil non iniquum gessissent, per uicos ciuitatis, præcone præunte, atque eorum peccata proclamante, flagellis cædi de more iussit. Simili seueritatis exemplo, grauiori tamen uindicta, in Arroium Calatrauæ cruciferum, ni sibi fuga cõsulisset, animaduertere iam meditabatur. Hunc enim in Zoritana cõmendataria prefectum, potiùs libidines suas explere, quam munus commissum, ex dignitate obire, multorum sermonibus & querelis cognouerat. Nam honestis uirginibus inuitis parentibus uim intulerat: nuptas per summam iniuriam stuprauerat: atque assidua peccandi consuetudine liberos etiam ex illis susceperat. In eius locum Sanctium Cabrerum, uirum probum, Ximenius suffecit: & ad Carolum continuò scripsit, si fortè Arroius ad Belgas uenisset, scelus suum mendacio & summa impudentia excusaturus, eius gulam laqueo frangi imperaret. Calcenam sanctæ inquisitionis Senatus secretarium, & Aguirrum è iudicibus unum, aliquot ex causis grauissimi ordinis cõsortio eiecit. Aguirrus uerò, quòd multis in rebus reip. uilem sese præstitisset, non multò post in Senatum supremum transfertur: in quo ad extremam usque senectam durauit. His atque alijs exemplis fortitudinis, & constantiæ suæ per Ximenium editis, tantam sibi auctoritatem apud omnes comparauit, ut nemo esset qui non impèscuperet, in eius se beneuolentiam & amicitiam insinuare. Vniuersi penè Hispaniæ reguli, simultatibus, & disidijs posthabitis, ultro illi obsequentes

sequentes fuerunt, pactis etiam conuentis de eius dignitate tuenda, non secus ac sua, & propinquorum. Ex Beticis Fontius Arabricensis, ex quo Vrennas res nouas moliebatur, Ximenij partes securus est. Ipse Vrennatum comes, cum Petro Gironio maiori natu filio, depositis odijs, quæ aduersus Ximenium vana spe conceperant, rebus suis prospicientes, se neque vnguem tanfuerum ab eius mandatis discrepare instituerunt: in eoq; vsque ad motus Villafradeos sine fraude perdurauerunt. Ex Carpetanis Paciecus Ascalonius, qui ob Toletanæ vrbis vicinitatem, nunquam à Ximenij voluntate discesserat, eo tempore magis confirmatus, asfiduis ad eum itionibus, omnem obseruantiam & culturam exhibebat: atque vt idem faceret Georgius Vrennas, illi propinquitate coniunctus, ante omnes curasse certum est. Ad eam nouam animorum coniunctionem, quanuis Ascalonius sponte sua bene erat animatus, Ioanna Anriquesia eius vxor, scemina lectissima, & diuis ob ingentem pietatem cara, permultum momenti attulisse dicitur. Illa enim cum absentiam mariti tolerare non posset, qui apud Ximenium continuè agebat, Madritum venit: & coram sanctissimis Ximenij consilijs, & actionibus consyderatis, intellexit diuinum honorem ab illo tantum captari, & à summo Deo tantum pendere, illique vni fidere. Quare hoc apud coniugem frequenter commemorans, effecit tandem vt Ascalonius simulatione, si qua fortè utebatur reiecta, sincero & amico pectore hominem sanctissimum complecteretur. Ex vltromontanis, Astunigana familia, cuius dux Bejarenis princeps est, multis de causis Ximenio obstringebatur, sed potissimum ob prioratus sancti Ioannis controuersiam, quæ inter ipsum & Albanum ducem erat. Almirantus, qui nisi Velasquidis negotia intercessissent, in Ximenio colendo Ascalonio inferior haud fuisset, rursus ad eius beneuolentiam rediens, Beneuentanum vnà coniunxit. Hos Asturicenses, & Gallecia omnis sequebatur: Lemosio, & Andrata comitibus, id apud suos sedulò curantibus. Pauci quidam priuatis de causis, adhuc infensi Ximenio persistebant, primarij illi sanè & principes viri, Mendozius Infantatus dux, Velascus Comestabilis, Fadricus à Toletto Albanus dux. Hi enim cum ad suas voluntates, Ximenij animum pertrahere nequirent, vi & potentia qua multum valebant, non tam re-

ipsa quid ille iuberet contemnebant, quàm se id facere verbis ostentabant. Nam quoties ad rem ventum est, taciti & quieti inter suos desidebant, quemadmodum Vela quidam negotia declararunt. Igitur cum omnes motus compressi essent, atque nihil sibi negotij ab illo ex regulis facefferetur, multa partim ad reipubl. vtilitatem, partim ad regij census incrementum necessaria facere est aggressus. Nam primùm ne tumultus denuo exorirentur, ipseque securus & liber, rebus quas proposuerat animum intenderet: tormenta bellica, & æneas illas ac operosas machinas, quæ propter ponderis immunitatem nequeunt loco facillè moueri, tribus potissimum Castellæ regionibus, cum priuatis magistris & præfectis, collocare instructissima decreuit: in vltromontanis, ad Metinam Campensem: in Carpetania ad Complutenfes: in Batica ad Malacitanos. Ita enim si qui tumultuarentur, aut alio quouis modo aduersus rempubl. iniurijs essent, non spectatis aliunde præfidijs, facillè sub ipsis principijs coerceri, & infringi posse. Hoc tamen ad Metinam factum tantum esse, in epistolis reperio. Nouam item pecuniam percüttere, illique diui Francisci imaginem ex altera parte insculpere, tetasse aiunt, sed Senatoribus regijs multum dehortantibus consilium mutasse. Deinde ad regia vectigalia cognoscenda conuersus, totamque aulæ priuatam rationem, quæ regis catholici diutino morbo multipliciter offensa, atque perplexis ambagibus confusa erat: edictum à Carolo eius nomine promulgandum postulauit, ad tabulas omnes siue publicas, siue priuatas, quæ de rebus regijs tractarent, à quibusuis hominibus extorquendas, siue ij in supremo Senatu iudices, siue apud principes aut respubl. legati, siue domi cubiculo præfecti, aut denique muneris cuiilibet per Ferdinandum regem olim delecti, aut præpositi fuissent: vt eę in publica scrinia recondita, quoties vsus posceret depromerentur. Fuiisset hæc res cum primis fructuosa, & ad rerum nostrarum cognitionem vtilis: nescio enim quo sinistro fato, rerum apud maiores actarum negligentes, illorum instituta contemnimus: & quid illi egerint, aut qua ratione vixerint, nostris tantummodo cogitatis contenti, parum percipere aut inquirere curamus: vnde parte ad nostras actiones instruendas commodissima, vitam nostram priuamus. Nihil enim securius discitur, quàm cum alieno periculo sapimus. At hæc scrinia facta non fuisse satis constat: nam cum tot rebus Ximenius distra-